

המדריך לגישור ולהסדרי גירושין

סוזן זיידל

חיפה: הוצאת הסכמות, 2001

הספר עוסק באחד הנושאים המעסיקים ביותר את אנשי מדעי החברה - קונפליקט הגירושין והגישור כאחת הדרכים ליישובו. הספר מיועד למגשרים בשלבים הראשונים של התפתחותם המקצועית, כמו גם לזוגות בהליך הגירושין המעוניינים להעשיר עצמם בידע ובכלים להתמודד עם תהליך הגירושין על היבטיו השונים.

הספר מחולק לשבעה נושאים מרכזיים שבהם עוסק תחום הגישור לגירושין. מתכונת הפרקים אחידה. הספר בנוי בסדר עוקב כאשר בתחילת כל פרק ניתן הסבר על התופעה, ובעקבותיו תיאורי מקרה וכלים יישומיים להתמודד עם הקושי המתעורר. בסוף כל פרק מופיעות הערות של המחברת והפניות למקורות נוספים. חותמים את הספר רשימה ביבליוגרפית עדכנית ושלושה נספחים.

הפרק הראשון מציג את הגישור כדרך ליישוב סכסוכים תוך התבססות על החוק להליך הגישור, תפקידי המגשר, מיומנויות וכישוריו. כמו כן מודגשים כללי האתיקה המקצועית המתגבשים בשנים האחרונות כדי לסייע במיסוד התחום.

הפרק השני מתמקד בשלבי הסתגלות האדם הבוגר לתהליך הגירושין. המחברת עומדת על ההבדלים המהותיים בין פתיחת תיק גירושין בבית המשפט וההשלכות הנובעות מכך לבין יתרונות הליך הגישור, בקרב היהודים ובני דתות אחרות.

הפרק השלישי מתמקד בסוג הפניות לגישור בקרב המתגרשים ומרחיב במקרי גישור בצל האלימות תוך פירוט מקיף של הפגישה הראשונה.

מפרק זה ואילך שוזרת המחברת תיאורי מקרה הממחישים לקורא את הנאמר בתחילתו, ובסיום כל פרק מופיעים כלים יישומיים למגשר ועזרים לבני הזוג כמו: טופס ריכוז מידע על המשפחה.

הפרקים הרביעי והחמישי עוסקים בנושאים המרכזיים המעסיקים זוגות בהליך גירושין - הורות ומזונות. בפרק רביעי מתוארים הסדרי הקשר בין הורה לילדיו, הגישה המשפטית להסדרי הורות, אפטרופסות משותפת, חזקה וזכויות ביקורים, טובת הילד, המקום המיוחס לרצון הילד והחלטות המגשר כמביע דעה מקצועית בהליך. בסיומו מתוארים חילוקי דעות שכיחים בקרב הורים שלהם ילד בגיל הרך בנוגע ללינת הפעוט בבית האב. בסיום הפרק מופיע שאלון להורים למיפוי צורכי הילד. שאלון זה עשוי להקל על ארגון וחשיבה של הנושאים שעליהם יש לדון ולסייע למגשר לזכור להעלות את כל סוגיות ההורות. לדוגמה, בריאות הילד: בעבר- ניתוחים, אשפוזים, ובהווה: בריאות גופנית - בעיות מיוחדות, כגון אלרגיות, נטילת תרופות. בריאות פסיכולוגית; הגבלות ביחס להוצאת הילדים מהארץ.

בפרק 5 מוצגים הסכם המזונות, מרכיבי הוצאות וסידורים מעשיים. המחברת עומדת על ההבדלים בין הגישה המשפטית לקביעת מזונות לילדים לבין יתרונות הגישור, ולאחר מכן מציגה חילוקי דעות בין זוגות המשלבים נושאים שכיחים בדיונים על מזונות ילדים. לדוגמה, מימון השכלה גבוהה. בסיום הפרק מופיע דף עבודה המפרט הוצאות חודשיות של משק הבית, ריכוז הוצאות משק בית, כמו גם רשימת נקודות שיש להביא בחשבון בדיון. לדוגמה, הסדרי תשלום דמי המזונות, הוצאות רפואיות.

פרק 6 מציג את הממד הכלכלי של פירוק הנישואין - חלוקת המשאבים והחובות שנצברו במהלך שנות חייהם המשותפות, ובו מפורטים העקרונות לחלוקת הרכוש, אפשרויות שונות להתדיינות סביב דירת המגורים, תכולת הבית וכספים אחרים. בפרק זה כמו בקודמיו מובאות שתי דוגמאות של דיונים על חלוקת רכוש אצל זוג בהליך גישור. "מקרה ראשון, הבעל חש רגשי אשמה כלפי אשתו ורצה להשאירה במצב כלכלי טוב ככל האפשר, בעוד במקרה השני המצב היה הפוך לגמרי. המשאבים הכלכליים היו מינימאליים והאישה יזמה את הפירוד." (עמ' 146)

רשימת הנקודות שיש לבחון בדיון על חלוקת הרכוש ומופיעה בסיום הפרק עשויה להנחות בני זוג לנהל דיון מקיף ביניהם, אם רמת הקונפליקט שבו הם שרויים מאפשרת זאת. לדוגמה, תכולת מגורים: אלו פריטים יש להעריך באמצעות שמאי, על איזה בסיס יחולקו פריטים אלו, האם חלקם יימכרו? כיצד? מתי? למי תינתן התמורה.

פרק 7 חותם את הספר ברעיונות ובדרכים להכנת הילדים לפירוד ומאיר שאלות טיפוסיות וקשיים אופייניים שעמם מתמודדים ילדים בגילים שוני בעת משבר הגירושין.

בנספחים המופיעים בסופו של הספר מוצגים אמות מידה למעמד של מגשר מוסמך על פי האגודה הישראלית לטיפול בזוג ובמשפחה, וכן טיוטת קוד האתיקה, חוקים ותקנות המסדירים את הגישור. הספר הוא מדריך יישומי, מקיף, נוח וברור לקריאה, ובכך ניכרת חשיבותו. נוסף על כך הוא מעשיר את הקהילה המקצועית, כמו גם מסייע לזוגות השרויים במשבר במידע חשוב במגוון רחב של הנושאים שעמם עליהם להתמודד ועשויים להקל עליהם לעבור את המשבר. ללא ספק ספר זה מוסיף נדבך נוסף בשלבים להעמקת הגישור בישראל ולהתמקצעות התחום.

לתהליך הגישור שלושה היבטים: רגשי, חוקי וכלכלי ואכן בתחום עוסקים אנשי מקצוע משלוש הפרופסיות המייצגות היבטים אלו: רווחה, משפט וכלכלה. חשוב כי כל מגשר, הבא מפרופסיה מסוימת ואמון על תחום ידע ממנו הגיע, ידע את גבולות התמחותו כמו גם לסייע לבני הזוג לפנות לעזרה בתחומים שבהם אינו בקיא. החשש העיקרי מספר זה, המעניק ידע זמין וחשוב, כי כל איש מקצוע יראה עצמו "מומחה" בכל תחומי הגישור לגירושין על פי התכנים המוצגים בספר, ולא יראה אותם כהעשרה אישית בלבד להרחבת התמונה.

ד"ר אורנה כהן

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, אוניברסיטת תל-אביב